Grigore Constantinescu

Comuna

BOGAŢI

PITEŞTI MMXV

BOGAŢI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Bogaţi**; Bârloi; Bujoi; Chiţeşti; Dumbrava; Glâmbocel; Glâmbocelu; Suseni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 40 km.
SUPRAFAŢĂ: 70,5 km^2.
POPULAŢIE: 4.636 locuitori [2.320 M + 2.316 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

- **Bogaţi** – 1550 <Registrul vigesimal al Braşovului> // 1609 iunie 26 [JA]. Monografiştii Maria şi Grigore Udrescu menţionează că aşezarea apare pe Harta Daciei a lui Claudii Ptolomaeus [sec. II p. H.], sub forma Bogata, „gravitând în jurul localităţii romane Carcera Nova = Cârcinov.". <Sic !>

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Bogați.

Așezarea este atestată documentar inițial în registrul vigesimal al Brașovului din anul 1550, în care se consemnează existența a doi negustori originari din Bogați, care făcuseră comerț cu orașul transilvan în valoare de 1.050 aspri.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Glâmbocel este atestată prin cele două topoare de piatră datând din epoca neolitică, precum şi prin Aşezarea din epoca bronzului identificată de către specialişti în aria aceluiaşi sat.

TOPONIMIE:

- **Bogaţi** – toponim social, reflectând aspectul satului în comparaţie cu aşezările învecinate, cu referire directă la situaţia materială a locuitorilor acestuia. O legendă locală confirmă contribuţia lor financiară substanţială la înmormântarea unui călugăr, Petrea, mort pe teritoriul satului vecin, Ţigăneşti, pe care, conform uzanţelor medievale, ţigăneştenii, deşi mai săraci, erau obligaţi să-l îngroape.
- **Bârloi** – toponim augmentativ explicat etimologic prin patronimicul *Bârlă* – la origine onomatopeic, indicând ocupaţia pastorală a unuia dintre întemeietorii satului.
- **Bujoi** – toponim relevând configuraţia terenului pe care s-a constituit aşezarea, provenind din apelativul augmentativ regional derivat din *buză*, cu sens de „marginea superioară a pantei unei coaste de deal".
- **Chiţeşti** – toponim topografic marcând poziţia ascunsă a aşezării în raport cu celelalte, format pe baza verbului *a piti*, în care labiala *p* s-a palatalizat, fenomen lingvistic caracteristic zonei.
- **Dumbrava** – toponimic topografic indicând existenţa anterioară a unei păduri, toponim provenit din vechiul slav *dabă* ≈ „arbore, stejar".
- **Glâmbocel** – toponim topografic reflectând o caracteristică a amplasamentului aşezării; diminutival provenit din vechiul slav *globoku* ≈ „adânc".
- **Suseni** – toponim topografic care indică poziţia unui loc în raport cu celelalte din aşezare şi, implicit, originea locală a oamenilor.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

În studiul consacrat satului Bogaţi în anul 1938, Miron Constantinescu consemna, în manieră proletcultistă, referindu-se la arhitectura locală, următoarele: „Casele au temeliile din piatră, pereţii din bârne ori cărămidă şi acoperişul din şiţă. Numai chiaburii au acoperişuri de tablă sau de ţiglă. Casele sunt diferite în mărime şi frumuseţe după starea gospodarilor: săraci, mijlocaşi şi chiaburi. Înainte, vechea casă dâmboviţeană avea jos un beci pentru butoaie şi unelte agricole, alimente şi fructe puse la păstrare. Pe o scară de piatră, se urca într-un balcon umbrit cu iederă şi viţă sălbatică, în legătură directă cu un coridor plasat de-a lungul camerelor de dormit. Camerele erau numai două legate prin alt coridor. Cu timpul a dispărut beciul, rămânând balconul, coridorul şi camerele de dormit. A apărut o clădire aparte care cuprinde: magazia pentru ţuică, polata de unelte şi bucătăria.”.

Portul popular tradiţional este specific zonei etnografice de interferenţă dintre Muscel şi Dâmboviţa.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Elisabeta Prunescu din Bogaţi care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alunelul bătrânesc, Alunelul nou, Boiereasca nouă, Boiereasca veche, Brâul de la Bogaţi, Brâuleţul la stânga, Cârjalia, Drumul dracului, Focşeneanca, Hora la patru, Jianul de la Bogaţi, Murguleţul de la Bogaţi, Rindeaua, Săbiuţa, Sârba dogarilor, Sultănica, Ursăreasca, Vlăşcencuţa.

Ansamblul folcloric de copii «Resteul» al Şcolii generale Bogaţi – sub coordonarea artistică a instructorului Radu Georgescu, iar, ulterior, a maestrului coregraf Emil Antohi – include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Băluţa, Brâul, Cârjalia, Floricica, Foişoreanca, Hora mare, Iuhul, Mânioasa, Minţita, Resteul, Sârba, Sârba lui 22, Ungurica. Grupul vocal folcloric «Pădureanca» valorifică, pe scenele unor manifestări culturale, folclorul muzical din localitate.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia sărbătorilor religioase: Schimbarea la Faţă a Mântuitorului (6 august), Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul (29 august) şi Sf. Dumitru (26 octombrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica Bogaţi** «Cuvioasa Paraschiva» [1866-1875]~ctitorită de familiile Gogeşti, Negoeşti şi locuitorii satelor: Bârloi, Valea Morii, Popeşti, Băboieşti, Curcani •intervenţii: refacerea acoperişului [1965] •pictură murală: anonim [1875]; Theodor Petrescu-Tutana [1970].

✚**Biserica Chiţeşti** «Sf. Nicolae» [1909]~ctitorită de obştea satului; pridvor de scânduri adăugat pe latura vestică •pictura murală originară depreciată; repictată de I. Muşatescu-Piteşti •intervenţii: edificarea clopotniţei [1950].

✚**Biserica Glâmbocel** «Sf. Nicolae» [1909-1915]~ctitorită de obştea satului •pictură murală: C. Niţulescu [1947].

✚**Biserica Glâmbocel** «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» [1940]~ctitorită de Toma, Badea şi alţii, „în locul unei bisericuțe de lemn care s-a dărâmat” •intervenţii: închiderea pridvorului [post 1950] •pictură murală: Iosif Vas [1940].

✚**Biserica Mărcești** «Cuvioasa Paraschiva» –[▲]– construită din cărămidă, în anul 1862, cu cheltuiala familiei Chirecilor, întrucât biserica de lemn înălţată, la începutul sec. XIX, în cătunul Mărunțișu, era „neîncăpătoare”; bisericuţa va fi demolată în 1866, iar blojdinele de stejar din structura sa vor fi vândute localnicilor de către Constantin Pescaru. De plan în formă de cruce, biserica are o singură turlă; pridvor deschis cu arcade semicirculare susținute pe coloane de cărămidă. Decor arhitectural format din pilaștri terminați în arcade în acoladă, la parament. Biserica a fost consolidată cu centuri metalice şi reînvelită cu tablă neagră [1913]; ampla restaurare efectuată post 1941 a constat din: înlocuirea șarpantei, reînvelirea cu tablă galvanizată, repararea soclului, pardosirea cu ciment mozaicat, montarea lambriului, înlocuirea stranelor de lemn. Pictura murală originară fiind deteriorată, biserica a fost repictată. În patrimoniul bisericii, se află volume ritualice:

Evanghelie [1869], Triod [1897]; icoane pictate pe lemn în 1862, nouă praznice împărătești; epitaf [1862].

✚Biserica Suseni «Cuvioasa Paraschiva» [1881]~ctitorită de „mahalagiii Suseni din cătunele: Bojoiu, Boaba, Dorobanț, Glâmbocu și Bârloiu" •intervenţii: refacere totală [1889] •pictură murală: Gh. Vişoiescu [1889].

✚Biserica Valea Zimbrului [1868]~ctitorită de obştea satelor: Bujoiu şi Valea Zimbrului, în locul unei bisericuțe de lemn datând din secolul al XVIII-lea •intervenţii: refacerea acoperişului [1957-1959] •pictură murală: Gh. Eftimiu [1956].

✝Cruce de piatră: **Bogaţi**: XVII-XVIII –[▲]– încastrată în peretele Bisericii Valea Zimbrului.

✝Monumente eroi: **Bogaţi** [1877; 1916-1918]; (1938) – lângă Magazinul universal Bogaţi ■~ **Bogaţi** [1877; 1916-1918; 1941]; (1966) –lângă Biserica Valea Zimbrului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 317 locuitori ai comunei Bogați, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [4], Primul război mondial [224], Al doilea război mondial [89].

❖ MEMENTO:

Muzeul satului Bogaţi – înfiinţat prin străduania primarului Ştefan Tudor – prezintă un caracter istorico-etnografic, relevând evoluţia aşezării şi varietatea fondului de valori tradiţionale din localitate.

ꕥ IN MEMORIAM ꕥ

✪ **CHIRIŢĂ ELENA** [1917-1945] – sanitar; eroină a luptelor pentru dezrobirea Transilvaniei de sub ocupaţia fascistă; în ofensiva pentru eliberarea Budapestei, a fost grav rănită la 1 ianuarie 1945. Decorată cu „Virtutea Militară" cl. II, ordinul „Apărarea Patriei" şi medalia „Virtutea ostăşească" cl. I. Devenită personaj al unor balade populare locale.

✪ **GEORGESCU IOAN** [1889-1953] – învăţător, absolvent al Şcolii normale „Carol I" din Câmpulung-Muscel. Cadru didactic la Şcoala Bogaţi [1908-1952]; opozant anticomunist, deţinut politic; decedat în detenţie la Capul Midia.

✪ **UDREA ANDREI** – editor autodidact; înființează, în colaborare, revistele: „Satul" şi „Aviaţia Română". Organizează acţiuni de culturalizare şi efectuarea cercetărilor sociologice, în Bogaţi, de către Echipa regală coordonată de prof. Miron Constantinescu [1937-1938].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 56.
Grigore Udrescu, Maria Udrescu– *Monografia comunei Bogaţi*, Piteşti, 1995, 95 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

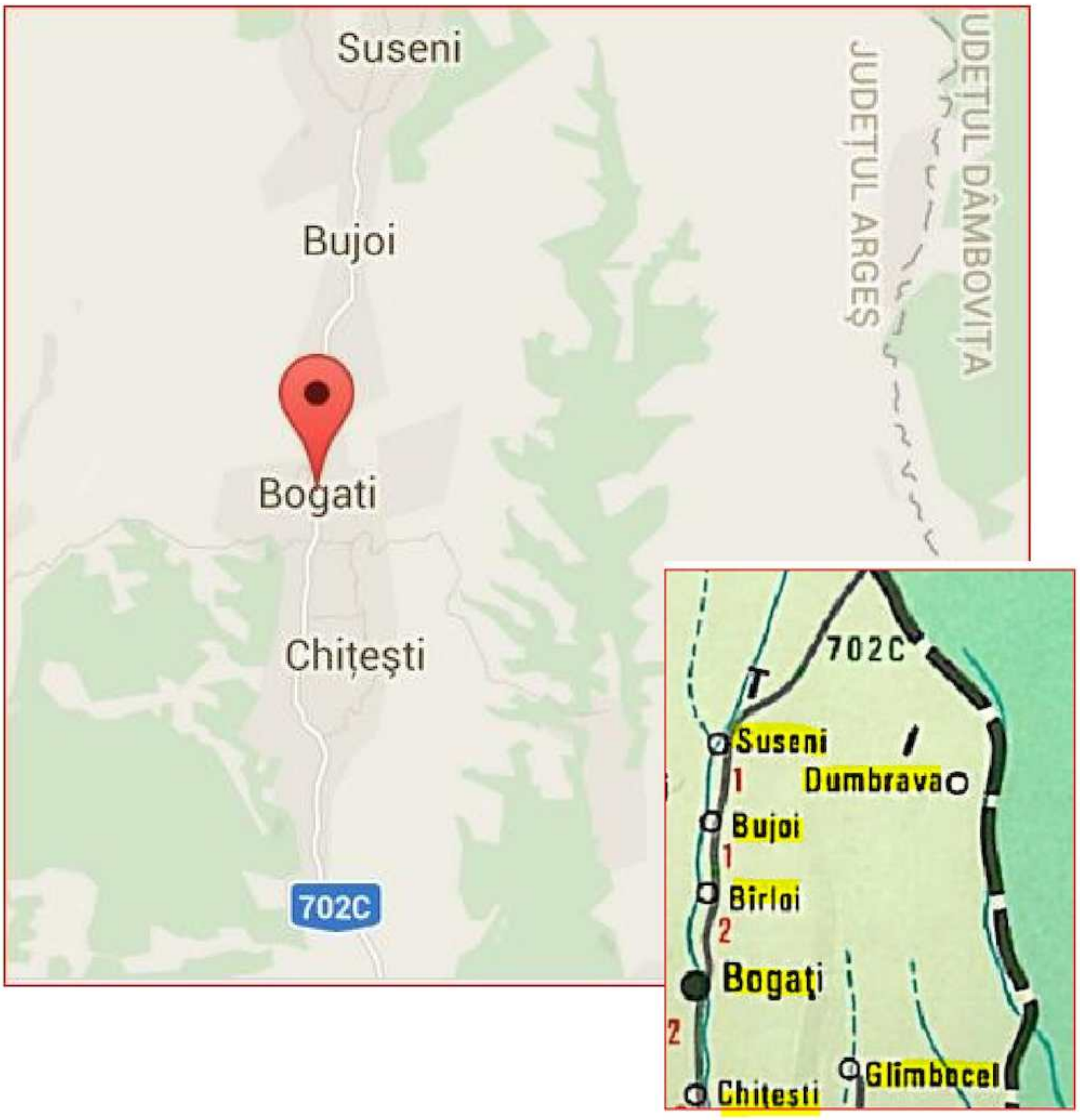
Suseni
Bujoi
Bogati
Chiţeşti
702C
JUDEȚUL DÂMBOVIȚA
JUDEȚUL ARGEȘ
702C
Suseni
1
Dumbrava
Bujoi
1
Birloi
2
Bogati
2
Glimbocel
Chitesti

PRIMĂRIA COMUNEI BOGAŢI.

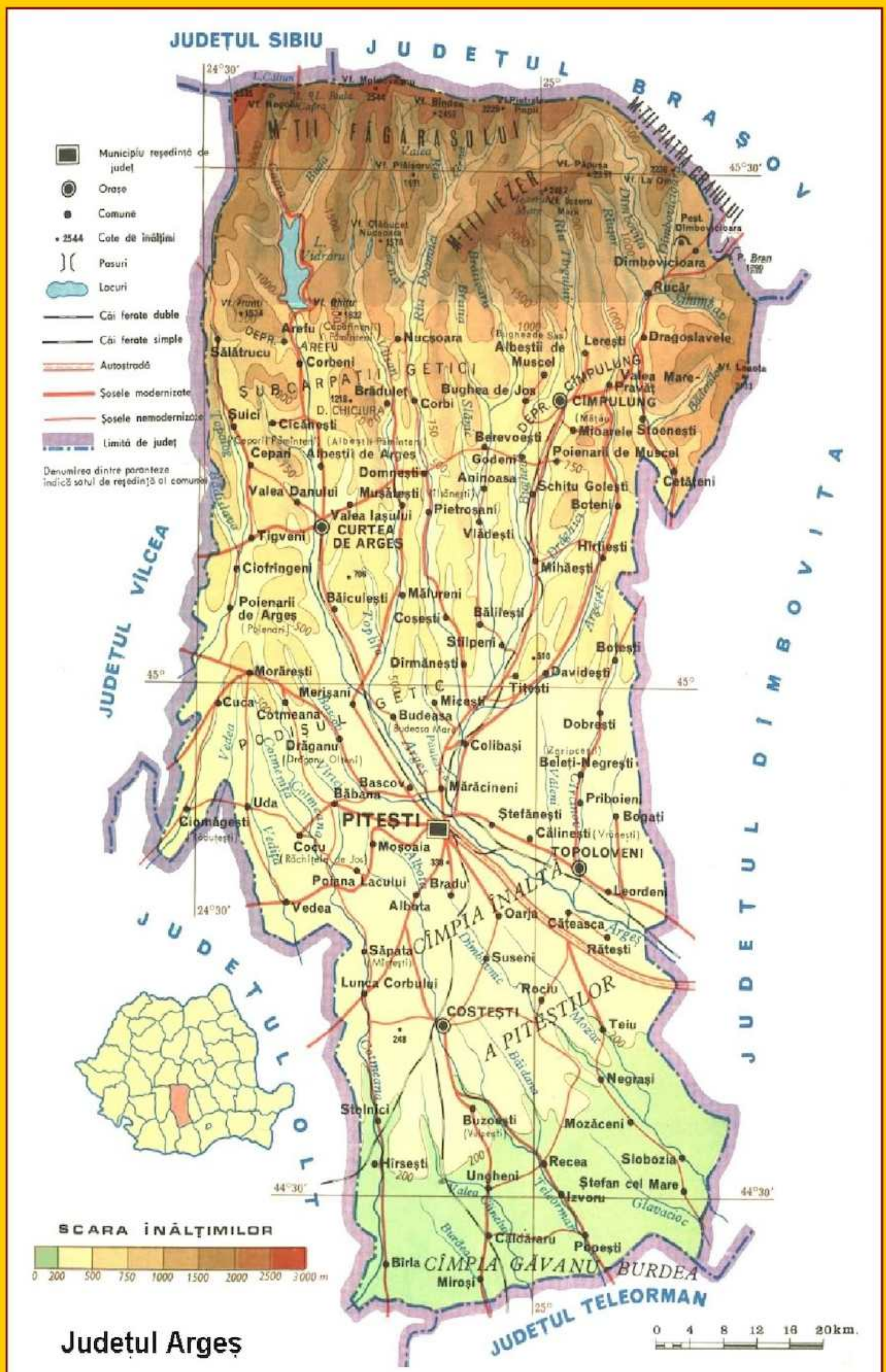

Județul Argeș